

Predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020.

Murk, Helena

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Libertas International University / Libertas međunarodno sveučilište**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:223:478442>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Digital repository of the Libertas International University](#)

MEĐUNARODNO SVEUČILIŠTE LIBERTAS

ZAGREB

HELENA MURK

ZAVRŠNI RAD

**PREDSJEDANJE REPUBLIKE HRVATSKE
VIJEĆEM EUROPSKE UNIJE 2020.**

Zagreb, prosinac 2020.

MEĐUNARODNO SVEUČILIŠTE LIBERTAS U ZAGREBU

Preddiplomski sveučilišni studij Međunarodni odnosi

ZAVRŠNI RAD

**PREDSJEDANJE REPUBLIKE HRVATSKE
VIJEĆEM EUROPSKE UNIJE 2020. GODINE**

Mentor: prof.dr.sc. Ivan Grdešić

Student: Helena Murk

Zagreb, prosinac 2020.

SADRŽAJ

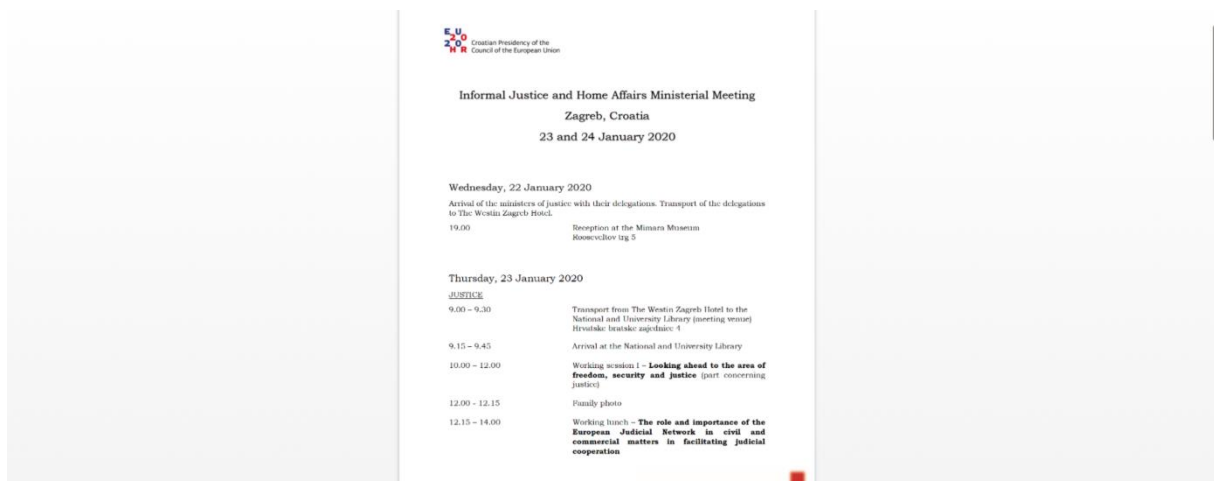
1. UVOD	1-3
2. PREDSEDANJE EUROPSKOM UNIJOM	4-11
2.1. Rotirajuće predsjedništvo.....	5-6
2.2. Odbor stalnih predstavnika (COREPER).....	6
2.3. Radne grupe stručnjaka.....	7
2.4. Glavno tajništvo Vijeća.....	7
2.5. Funkcioniranje Vijeća.....	7-8
2.6. Način odlučivanja u Vijeću.....	8-9
2.7. Uspješnost predsjedanja.....	9-11
3. HRVATSKO PREDSEDANJE VIJEĆEM EU	12-24
3.1. Tijek predsjedanja Hrvatske Vijećem EU.....	16-20
3.2. Utjecaj Covida-19 na hrvatsko predsjedanje Vijećem EU.....	20-22
3.3. Glavna postignuća hrvatskog predsjedanja.....	23-24
4. ISTRAŽIVANJE I ZAKLJUČCI	25-28
5. LITERATURA	29-31
6. PRILOZI	32-41
<i>Prilog 1. – Intervju sa veleposlanikom g. Gordanom Markotićem.....</i>	<i>32-36</i>
<i>Prilog 2. – Intervju sa voditeljkom za sigurnosne prethodnice i koordinaciju pri Upravi za posebne poslove sigurnosti, g. Nenadom Mlinarićem.....</i>	<i>37-39</i>
<i>Prilog 3. – Intervju sa koordinatorom aerodromske aktivnosti (Airport Duty Manager), g. Dragutinom Škrlecom i sa rukovoditeljicom službe korporativnih i internih komunikacija, gđa. Lidijom Capković Martinek pri protokolu Međunarodne zračne luke Zagreb.....</i>	<i>40-41</i>

1. UVOD

Priča s predsjedanjem Republike Hrvatske Vijećem Europske unije za mene je započela rečenicom „Obavještavamo Vas kako ste izabrani za časnika za vezu pri predsjedanju Republike Hrvatske Vijećem EU“. Od tog trenutka, predsjedanje je za mene označilo jedno kratko, ali iznimno lijepo životno iskustvo. Jako dobro se sjećam prvog događaja „Neformalni sastanak ministara pravosuđa i unutarnjih poslova-Justice and Home Affairs Council“ gdje su mi, nastavno na moje radno iskustvo, dodijelili poziciju časnika za vezu u VIP salonu Međunarodne zračne luke Zagreb, dr.Franjo Tuđman.

Prije svakog događaja dobili smo Agendu sa svim visoko povjerljivim informacijama u vezi tog događaja, ali i svim informacijama potrebnim za organizaciju timova, kako bi uspješno, sigurno i točno proveli svaku stavku Agende.

Slika 1. Agenda for Informal Justice and Home Affairs Ministerial Meeting, Zagreb, Croatia, 23 and 24 January 2020

Izvor: Ministarstvo vanjskih i europskih poslova-Tajništvo predsjedanja RH Vijećem EU 2020- Služba za organizaciju i logistiku za poslove predsjedanja- Koordinator časnika za vezu

Sudjelovati u ovakvom događaju, primiti povjerljive informacije, biti u kontaktu sa odjelima za protokol više ministarstava naše države kao i odjelom za protokol Zračne luke, za mene je označavalo veliku prekretnicu u studentskom životu. Tada, kao student treće godine

Međunarodnih odnosa na Međunarodnom Sveučilištu Libertas, uvidjela sam da je to uistinu životni put kojem se želim posvetiti. U trenutku kada sam počela sudjelovati u događajima, za koje je na mojoj poziciji bilo potrebno izdvajati i dvanaest sati dnevno, kako bi dočekali ili ispratili sve delegacije koje su stizale zrakoplovima, shvatila sam da sam imala priliku biti dijelom europske obitelji. Hrvatski narod koji je utemeljen na kršćanskim korijenima, tradiciji i kulturi, oduvijek je pokazivao privrženost i pripadnost europskoj obitelji sa zajedničkim vrijednostima, ciljevima i budućnosti.

Republika Hrvatska je u 29. godini svoje samostalnosti doživjela povijesni trenutak i dodijeljena joj je kruna dosadašnjeg europskog putovanja. Od 1. siječnja 2020. do 30. lipnja 2020., Republika Hrvatska je prvi put bila na čelu Europske unije kao država predsjedateljica. Republika Hrvatska je unaprijed odredila program i prioriteta pitanja po kojima je postupala „Program predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem EU za razdoblje od 1. siječnja 2020. do 30. lipnja 2020. godine.“ Potrebno je da program uzme u obzir tekuća pitanja koja se u dosadašnjim predsjedanjima nisu uspjela obraditi. Također, potrebno je riješiti hitna aktualna pitanja utemeljena na zajedničkoj agendi i temama koje određuje predsjedavajući trio. U navedenom dokumentu navedene su i razrađene mjere kojima se Republika Hrvatska bavila tijekom svog predsjedanja. Program je pripremljen vodeći se nacionalnim prioritetima Republike Hrvatske, ali ne odstupajući od smjernica Strateškog programa Europske unije 2019.-2024. te nastavno na Osamnaestomjesečni program rada Vijeća predložen od strane tria - Rumunjske, Finske i Hrvatske, odobren od strane Vijeća Europske unije (Vlada RH, 2019).

Važnost predsjedanja za državu predsjedateljicu, Republiku Hrvatsku, dobivanje je političke i pregovaračke moći. Država to postiže putem određivanja dnevnog reda sastanaka Vijeća. Država predsjedateljica tim putem može tempirati pregovore u svoju korist na način da uspori ili ubrza raspravu ili odluku o nekoj temi. Također, ima mogućnost da uokviri i vremenski rasporedi uvedena pitanja te tako ostvaruje utjecaj na proces pregovora, promičući pitanja koja odgovaraju njezinom nacionalnom interesu. Vidljivost države predsjedateljice u međunarodnim medijima, među drugim državama članicama i europskim institucijama je važan faktor pri predsjedanju. Dolazi do stvaranja plodnog tla za potencijalna međunarodna partnerstva, samim time dolazi i do povećanja moći države predsjedateljice (Škrabalo, 2018).

Predsjedanje kakvim ga danas znamo definirano je 2009. godine Lisabonskim ugovorom, koji je unio važne promjene koje su dovele do kontinuiteta i koordinacije Vijeća pod pritiskom europske integracije. Važnost predsjedanja je ostala ista, ministri predsjedajuće zemlje

organiziraju i olakšavaju diskusiju između ministara svih država članica kako bi došlo do dogovora i kako bi se koordiniralo zajedničke interese i djelovanje. Važno je da Predsjedništvo stvori unaprijed određen program i prioriteta pitanja te po njima postupa tako da osigura kontinuitet (Škrabalo, 2018).

Istaknuvši važnosti predsjedanja za Europsku uniju, ali i za Republiku Hrvatsku, u ovome radu pisat ću i o samom predsjedanju Europske unije te o izazovima s kojima se Republika Hrvatska susrela na svom putu pri predsjedanju. Također, uz nekoliko intervjua sa par čelnih ljudi u organizaciji predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije, pokušat ću ocijeniti uspješnost predsjedanja na primjeru RH.

2. PREDSEDANJE EUROPSKOM UNIJOM

„Europska unija nije država. Ona nije ni međunarodna organizacija. Europska je unija novi oblik političkog sustava. Kao i svi drugi politički sustavi, i europski se temelji na institucijama koje obavljaju različite poslove. S obzirom na složenost Europske unije i njezina je institucionalna struktura kompleksna“ (Čepo, 2013:1).

Kada kažemo predsjedanje Europskom unijom, to zapravo označava predsjedanje Vijećem Europske unije. Europska unija je dio svog suvereniteta prenijela na europske institucije kako bi se lakše mogle donositi odluke koje su u europskom interesu.

Vijeće Europske unije je jedna od temeljnih institucija Europske unije koja ima veliku ulogu u procesu donošenja zajedničkih odluka. Ova institucija nosi titulu glavne zakonodavne institucije EU iz razloga što gotovo svaki zakonodavni dokument mora biti usvojen na Vijeću EU.

Vijeće EU ili ranije Vijeće ministara sastoji se od ministara država članica Europske unije. Ono predstavlja mjesto gdje dolazi do međunarodne suradnje i dogovora između država članica. Iz tog razloga se smatra poveznicom ili „šarkom“ između članica (Mintas Hodak, 2010: 98). S obzirom na činjenicu da se Vijeće sastoji od predstavnika vlasti država članica (ministri vanjskih poslova, obrane..) ono donosi propise o pitanjima prvog stupa (nacionalna suradnja), o zajedničkim mjerama i akcijama drugog stupa (zajednička vanjska i sigurnosna politika) te na polju međudržavne suradnje trećeg stupa (pravosuđe i unutarnji poslovi). Prema Mintas Hodak „poseban značaj Vijeća, kao tijela unutar institucionalne strukture EU-a, je i u njegovom dvojnem karakteru“ (Mintas Hodak, 2010: 99).

Mintas Hodak (2010) objašnjava kako u Vijeću sjede predstavnici vlada država članica te oni obično donose takve odluke koje su s jedne strane rezultat njihovog zauzimanja za zaštitu vlastitih državnih interesa (međudržavna komponenta), a s druge strane i želje da definiraju zajednički interes svih država članica (supranacionalna komponenta).

Ministarski sastav Vijeća EU mijenja se ovisno o temi o kojoj se raspravlja. Primjerice, kada se raspravlja o temi vezanoj uz poljoprivrednu politiku, u Vijeću zasjedaju ministri

poljoprivrede država članica. To je s vremenom dovelo do stvaranja različitih konfiguracija Vijeća.

Tablica 1.

Konfiguracije Vijeća Europske unije Vijeće za opće poslove (GAC)
Vijeće za vanjske poslove (FAC)
Ekonomsko i financijsko vijeće (ECOFIN)
Vijeće za pravosudna i unutrašnja pitanja (JHA)
Vijeće za promet, telekomunikacije i energiju (TTE)
Vijeće za poljoprivredu i ribarstvo (AGRIFISH)
Vijeće za okoliš (ENVI)
Vijeće za obrazovanje, mladež, kulturu i sport
Vijeće za zapošljavanje, socijalnu politiku, zdravstvo i pitanja zaštite potrošača (EPSCO)
Vijeće za konkurentnost

Izvor: Preuzeto iz Čepo (2013).

„Povijesno gledano, Vijeće ministara se sastojalo samo od ministara vanjskih poslova šest članica i bavilo se općom politikom i koordinacijom između članica te članica i Zajednice“ (Mintas Hodak, 2010: 99). S vremenom, sve dublja europska integracija i povećavanje broja članica, doveli su do brojnih i raznovrsnih pitanja i tema. Države članice su tada uvele praksu da kada Vijeće odlučuje o nekom specifičnom pitanju iz specifičnog područja, na sjednicu Vijeća šalje se ministar zadužen za to područje.

Kako bi se izjela nefunkcionalnost Vijeća, uz sastanke ministara, djeluju i druga podtijela Vijeća, koja pomažu u uspješnom svladavanju zadataka Vijeća. To su:

1. Rotirajuće predsjedništvo
2. Odbor stalnih predstavnika (Comite des representants permanents – COREPER)
3. Radne grupe stručnjaka
4. Glavno tajništvo Vijeća

2.1. Rotirajuće predsjedništvo

„Vijećem EU svakih šest mjeseci predsjedava druga država članica“ (Mintas Hodak, 2010: 101). U povijesti su se države na čelu Vijeća izmjenjivale abecednim redom, danas se red predsjedanja dogovara unaprijed na dulje razdoblje. Predsjedanje se svakih šest mjeseci prenosi na drugu državu članicu, a svaka članica dolazi na red onda kada se sve ostale članice izredaju. Takav način predsjedanja naziva se *rotirajuće predsjedništvo*. Njime se postiže da se opterećenje i prednosti koje predsjedanje donosi državi predsjedateljici, pravilno rasporedi na sve države članice. Ovim načinom predsjedanja formalno se izjednačava položaj malih i velikih država članica (Mintas Hodak, 2010: 101). Rotirajuće predsjedništvo sastoji se od „predsjedavajuće trojke“, dakle od predstavnika triju država, one koja je predsjedala Vijećem u prethodnom razdoblju, one koja trenutno predsjedava Vijećem i one koja je sljedeća na redu za predsjedanje. Ovakav sastav osigurava održavanje kontinuiteta u radu Vijeća. Sadašnji predsjednik Vijeća može lakše dovršiti poslove koje je Vijeće započelo u prethodnom mandatu predsjedanja. Isto tako, budući predsjednik Vijeća aktivno sudjeluje u kreiranju planova za rad Vijeća kako bi u svom mandatu mogao nastaviti ili dovršiti započete planove.

Predsjedanje Europskom unijom postavlja pred države velike logističke izazove koje male i nove članice teško mogu same obaviti (Mintas Hodak, 2010: 102). Iz tog razloga je bitno da je u predsjedavajućem triju barem jedna veća država koja će pomoći manjoj državi u pripremama.

2.2. Odbor stalnih predstavnika (COREPER)

U Bruxellesu, svaka država članica ima svoje stalno diplomatsko predstavništvo koje sastavlja delegaciju koja će državu predstavljati u tijelima EU. Šefovi tih delegacija, država članica, čine *Odbor stalnih predstavnika (COREPER)* (Mintas Hodak, 2010: 103).

Osnovni zadatak COREPER-a je pripremanje sastanaka ministara u Vijeću. On je posrednik (process manager) između ministara i radnih skupina stručnjaka. Radne skupine pripremaju tražene teme i materijale na čijoj osnovi COREPER priprema nacрте odluka (propisa) koje kasnije izglasavaju ministri na sjednicama Vijeća. COREPER nema pravo donositi odluke, odluke mogu donijeti samo ministri (Mintas Hodak, 2010: 103).

Zbog preopterećenosti poslovima, od 1962. COREPER je podijeljen u dva dijela: COREPER I, kojeg čine zamjenici stalnih predstavnika, a bavi se pitanjima stručne i tehničke prirode

(poljoprivreda, ribarstvo, zajedničko tržište, industrija, obrazovanje, itd.) i COREPER II kojeg čine veleposlanici pri Europskoj uniji, a bavi se pitanjima visoke politike (pitanja zajedničke vanjske politike, pitanja pravosuđa i unutarnjih poslova, međunarodni ekonomski odnosi, itd.).

COREPER nosi presudnu ulogu u pripremi propisa koje donose ministri na sjednicama, ali i pripremi dnevnog reda sjednica ministara.

2.3. Radne grupe stručnjaka

Radne grupe stručnjaka čine široki spektar stručnih skupina. Članovi dolaze iz država članica i to su stručnjaci u područjima za koja su zaduženi. Zbog tereta posla koje ovu grupe nose, naziva ih se i „teglećim konjima Vijeća ministara“. Postoje stalne radne grupe i one koje su osnovane samo za rješavanje određenih zadataka, ad hoc grupe (Mintas Hodak, 2010: 104).

Važno je za naglasiti da se veliki dio spornih pitanja riješi već na ovom stupnju, u radnim grupama. Iz toga vidimo važnost radnih grupa u procesu donošenja odluka u Vijeću EU.

2.4. Glavno tajništvo Vijeća

„Glavno tajništvo Vijeća je administrativna potpora i institucionalna memorija Vijeća EU“ (Mintas Hodak, 2010: 105). Ono izrađuje šestomjesečni plan rada Vijeća, prikuplja materijale za sjednice, služi kao pravni savjetnik i savjetnik Predsjedništvu, te kao prevodioc.

Uloga Glavnog tajnika i njegova zamjenika određuje se dogovorom država članica jer je to mjesto iznimno prestižno. Sukladno Lisabonskom ugovoru, naziv navedene funkcije je promijenjen u „Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku“ čime je dodatno ojačan značaj i mjesto funkcije (Mintas Hodak, 2010: 105).

2.5. Funkcioniranje Vijeća

Većina sastanaka održava se u Bruxellesu, koje je ujedno i sjedište struktura institucija Vijeća EU (sjedište tajništva, sjedište stalnih predstavništava država članica EU, sjedište COREPERA, itd.). Kako bi se postigla ravnopravnost i zadovoljili kompleksni odnosi između država članica, Vijeće se sastaje u Luxembourggu tri mjeseca u godini (travanj, lipanj i rujan). Neki sastanci se održavaju i u državi koja trenutno predsjedava šestomjesečnim rotirajućim predsjedništvom. Na sastancima Vijeća moraju prisustvovati svi predstavnici država članica. Sastankom predsjedava predsjednik one države članice koja je u tom trenutku predsjedavajuća na šestomjesečnom rotirajućem predsjedništvu. Također, sastancima prisustvuju predstavnici Europske komisije. Komisija izlaže svoje mišljenje o temi koja je na dnevnom redu te nakon toga Vijeće vodi strogu i kratku raspravu. Javljanje za riječ uređeno je rasporedom tako da je predsjedavajuća država uvijek na čelu stola. To se postiže na način da se svakih šest mjeseci predstavnici pomiču za jedno mjesto. Dnevni red koji uređuje predsjedavajuća država mora biti jednoglasno prihvaćen na početku sjednice. Materijali koji se razrađuju na sjednicama, podijeljeni su u dvije skupine, A skupinu i B skupinu. Dokumenti označeni slovom A su već razrađeni u radnim grupama stručnjaka i u COREPER-u te zahtijevaju samo glasovanje Vijeća. Dokumenti označeni slovom B su oni o kojima se mora raspraviti prije samog glasovanja. Odabir stajališta, uvelike ovisi o načinu glasovanja Vijeća (Čepo, 2013: 13-14).

2.6. Način odlučivanja u Vijeću

Tri su načina odlučivanja u Vijeću EU: jednostavnom većinom, kvalificiranom većinom i jednoglasnom odlukom tj. konsenzusom. U počecima europske integracije sve odluke su bile donošene *konsenzusom* koji zahtijeva da sve države sudjeluju u odlučivanju. Zbog kompleksnosti velikog broja odluka koje se moraju donijeti, ali i velikog broja članica država EU, danas se tim načinom glasuje samo za najvažnija i najdelikatnija pitanja (ona pitanja osjetljiva za nacionalni interes država članica). *Jednoglasno odlučivanje* funkcionira na temelju načela tzv. konstruktivne suzdržanosti. U tom načelu ne moraju sve države prihvatiti prijedlog, već je bitno da nijedna država nije glasovala protiv prijedloga. Suzdržavanje od glasovanja tumači se kao prihvaćanje prijedloga. Danas je uvriježeno glasovanje *kvalificiranom većinom*. Radi se o načinu glasovanja u kojem je svakoj državi dodijeljen određen broj glasova ovisno o veličini države, broju stanovnika, ekonomskoj snazi, itd.

Tablica 2. Glasovi država članica u Vijeću prilikom glasovanja kvalificiranom većinom.

Država Glas	Francuska 29
Italija 29	Njemačka 29
Velika Britanija 29	Poljska 27
Španjolska 27	Rumunjska 14
Nizozemska 13	Belgija 12
Češka 12	Grčka 12
Mađarska 12	Portugal 12
Austrija 10	Bugarska 10
Švedska 10	Danska 7
Finska 7	HRVATSKA 7
Irska 7	Litva 7
Slovačka 7	Cipar 4
Estonija 4	Latvija 4
Luksemburg 4	Slovenija 4
Malta 3	Ukupno 352
Kvalificirana većina 260* *	

Tih 260 glasova mora doći iz najmanje 15 država članica.

Izvor: preuzeto iz Čepo (2013).

Promjena u glasovanju dolazi s Lisabonskim ugovorom. Odlučivanje kvalificiranom većinom je pravilo kada Vijeće donosi propise. O manje bitnim pitanjima može se odlučivati običnom većinom te se o najbitnijim pitanjima odlučuje jednoglasno (vanjska politika, sigurnost, porezi..). Lisabonskim ugovorom se od 2014. godine primjenjuje *nova formula kvalificirane većine* kada Vijeće donosi odluku na inicijativu Komisije ili Visokog predstavnika. To bi značilo da kada Vijeće EU odlučuje o prijedlogu nekog propisa ili odluke, predloženog od strane Europske komisije, kvalificirana većina se postiže na način da za odluku glasuje najmanje 55% članova Vijeća koji s minimalno 15 predstavnika predstavljaju države članice, koje čine bar 65% predstavljenog stanovništva. Kad Vijeće EU ne odlučuje na prijedlog Komisije, već na prijedlog drugih tada je potrebna *superkvalificirana većina pri odlučivanju*. U tom slučaju je potrebno da za odluku glasuje minimalno 72% članova Vijeća koji predstavljaju države članice, koje čine bar 65% predstavljenog stanovništva Europske unije (Čepo, 2013: 14-16)

2.7. Uspješnost predsjedanja

Nastavno na sastav i funkcioniranje Vijeća EU, u ovome će potpoglavlju biti objašnjeno što je državi predsjedateljici potrebno kako bi uspješno predsjedala Vijećem EU, te koje su kritike i izazovi uspješnog predsjedanja.

Šestomjesečni mandat može izgledati kao kratko razdoblje za promjene i napredak u pregovorima, no za državu predsjedateljicu može ubrzati proces rješavanja interesnih tema s agende, kao i odgoditi one koje nisu u nacionalnom interesu. Predsjedajuće države, posebno manje države, čiji je utjecaj inače u pregovorima slabiji, na ovaj način, uz veću međunarodnu vidljivost, mogu imati snažniji utjecaj u pregovorima (Dikonić, D., Dikonić, M. i Slipčević, 2020).

S druge strane, kritika stoji na administrativnom i financijskom djelu. Pri predsjedanju jedne države Vijećem EU potrebni su veliki financijski, ali i administrativni resursi. Potrebno je administrativno osoblje na visokoj razini stručnosti, ali i financije koje su često veliki udarac na državni proračun. U pravilu, trošak predsjedanja bi trebala pokriti država koja predsjedava. U slučaju manjih zemalja poput Slovačke, Malte, Finske i Hrvatske, taj trošak iznosi oko 70 milijuna eura. Pozitivna strana je što se za takav trošak i osposobljavanje ljudi može koristiti financiranje putem EU koje je, na primjer, iskoristila Republika Hrvatska (Juran, 2019: 10).

Dok se male države članice suočavaju s velikim financijskim i administrativnim troškovima, nove države članice suočavaju se s nedostatkom iskusnog administrativnog osoblja, nedostatkom iskustva u provedbi određene politike i prethodno neuspostavljenim odnosima s drugim državama.

Zbog navedene kompleksnosti predsjedanja, teško je dati ocjenu uspjeha pojedinog predsjedanja. Uzevši u obzir ograničenu ovlast pri predsjedanju, relativno mali vremenski okvir predsjedanja te realna očekivanja svake države, ponajviše one koja predsjedava, tada možemo kreirati ocjenu kojom bi ocijenili pojedino predsjedanje.

Uspješnost predsjedanja lakše je razmotriti uz pregled prošlih predsjedanja te kakvim su pohvalama i kritikama oni bili izloženi. Najbolji pokazatelj uspješnosti predsjedanja bilo bi zatvaranje svih tema navedenih na agendi i postizanje sporazuma. Naravno, nije realno očekivati zatvaranje svih tema u šestomjesečnom razdoblju, stoga i zatvaranje jedne teme s agende, provedbu i poboljšanje te politike, možemo nazvati uspješnim (Dikonić, D., Dikonić, M. i Slipčević, 2020).

Primjerice, predsjedanje Estonije je ostavilo veliki utisak na digitalnom tržištu te je dovelo do poboljšanja i pomaka na području politike digitalizacije. Neke druge stavke s agende, ostale su bez postignutog dogovora. Estonija je za vrijeme predsjedanja postigla pomak na području nacionalnog interesa te je svoje predsjedanje smatrala uspješnim (Juran, 2019: 10).

Na primjeru Malte, došlo je do postizanja konsenzusa na području za koje je inače interes država članica bio dosta ograničen i koje nije bilo uspješno riješeno na prethodnim predsjedanjima. Pregovori su završili konsenzusom o politici organske hrane i promjenama Zajedničke poljoprivredne politike. Osjetljivost na ekonomsko, političko i opće dobro nasuprot isključivom koncentriranju na nacionalni interes, također se smatra značajkom uspješnog predsjedanja (Juran, 2019: 11).

Nastavno na navedeni primjer, Slovačko predsjedanje je kritizirano jer je preuzelo agendu EU za rješavanje svojih nacionalnih i političkih problema dok se nije dovoljno posvetilo nepredviđenim pitanjima migracijskih pritisaka (Juran, 2019: 11).

Za uspješno predsjedanje jedne države bitno je vladati tehničkim, administrativnim i diplomatskim odgovornostima. Uz sposobnost jedne države za rješavanje birokratskih zahtjeva, bitna je sposobnost vođenja pregovora i lobiranja. Unatoč pozitivnoj ocjeni slovenskog predsjedanja, Slovenija je dobila kritike na sposobnost stvaranja koalicija i lobiranja (Cerjak i Svetličić, 2015).

Za malu, ali i novu državu članicu, kao što je Republika Hrvatska, predsjedanje je predstavljalo jedan veliki izazov i test zrelosti u očima drugih država članica. RH je tijekom predsjedanja bila odgovorna za organizaciju oko 1400 sastanaka u Bruxellesu, oko 20 sastanaka i konferencija na ministarskoj razini, oko 200 sastanaka tehničke prirode te samit lidera EU. Jako važnu ulogu u predsjedanju RH, ali i inače, odigrala je politička stabilnost, ali i vjerodostojnost u međunarodnim vodama. Koliki utjecaj ima nacionalna vlada predsjedavajuće države na proces predsjedanja, jasno je vidljivo iz primjera češkog predsjedanja. Uslijed pada Češke vlade tokom mandata u Vijeću, Češka je kritizirana da nije u stanju pružiti stabilno vodstvo. Iz toga je vidljivo koliko nestabilnost vlade i problemi unutar države mogu utjecati na sam uspjeh predsjedanja (Juran, 2019: 11).

3. HRVATSKO PREDSEDANJE VIJEĆEM EU

U Zagrebu, 30. listopada 2019. godine, dogodio se povijesni trenutak za našu zemlju. Na konferenciji u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici Grada Zagreba, predsjednik vlade Andrej Plenković, predstavio je prioritete predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske Unije. Po prvi puta je predstavljen službeni slogan i vizualni identitet hrvatskog predsjedanja.

Slika 2. „Tipografska šahovnica“-vizualni identitet predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem EU

Izvor: <http://dizajn.hr/blog/predstavljen-sluzbeni-vizualni-identitet-predsjedanja-rh-vijecem-eu-2020/>

Logotip predsjedanja čine slova i brojke čiji položaj asocira na kvadratiće hrvatske šahovnice, kao jedan od važnih motiva hrvatskog identiteta. Pomoću kratica HR i EU povezanih godinom 2020., logotip prenosi poruku povezanosti Hrvatske s europskom obitelji. Povezanost je dodatno naglašena izborom boja gdje plava boja simbolizira Vijeće EU, a crvena boja prikazuje Hrvatsku. Također, crveno-plavi kolorit ukazuje na jasno izražen nacionalni identitet.

U priopćenju medijima premijer Andrej Plenković (2019) najavio je Hrvatsku kao budućeg kormilara zajedničkog europskog projekta pod sloganom predsjedanja „*Izgradnja snažne Europe u svijetu punom izazova*“.

Republika Hrvatska, kao dio predsjedavajućeg trija (Rumunjske, Finske i Hrvatske), usvojila je program baziran na prioritetima tri predsjedništva Vijeća Europske unije. S obzirom na odluku koju je hrvatska Vlada usvojila u srpnju 2018., predsjedanje EU predstavlja aktivnost od iznimnog državnog interesa te se unutar države tretira kao prioritet. Osnovno sredstvo za ostvarivanje zajedničkih ciljeva programa triju država jest preuzimanje nedovršenih stavki iz

strateškog programa prethodnog trija. U slučaju Rumunjske, Finske i Hrvatske to označava preuzimanje procesa konsolidacije unije nakon Brexita i završetak planiranja Višegodišnjeg financijskog okvira 2021.-2027. proračuna EU, u suradnji s predsjednikom Europskog vijeća. Na mjestu broj dva nalazi se unija radnih mjesta, rasta i konkurentnosti koja kao prioritet naglašava otvaranje radnih mjesta, poticanje jedinstvenog tržišta te ulaganje u ekonomsku i monetarnu uniju. Unija koja osnažuje i štiti svoje građane treća je stavka navedenog programa. Zaštita građana se odnosi na područje cjeloživotnog obrazovanja, zdravlja i socijalnu uključenost s jednakim mogućnostima. Točka četiri ide ususret energetskej uniji s naprednom klimatskom politikom kako bi se ostvarili ciljevi Pariškog sporazuma. Za sveobuhvatan pristup migracijama, u točki pet, zalaže se unija slobode, sigurnosti i pravde kako bi pronašla učinkovitu kontrolu vanjskih granica EU te djelovanje u skladu sa načelima i vrijednostima EU. Naglasak se stavlja na bilateralne odnose EU-a sa zemljama trećeg svijeta kako bi se riješili uzroci migracija. Šesta, ali ništa manje bitna stavka, unija je koja djeluje kao globalni akter. Tri predsjedništva su potvrdila svoj stav o proširenju EU u okviru dogovorenih parametara za zapadni Balkan te odobrenje Republici Hrvatskoj da tijekom svog predsjedanja bude domaćin sastanka na vrhu EU-a i zapadnog Balkana (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, 2019).

Predsjedanje RH dolazi u prijelomnom trenutku kada se Europska unija suočava s nizom izazova kao što su velike klimatske promjene uzrokovane globalnim zatopljenjem, teroristički napadi i utrka u naoružanju, problem migracija, promjene koje donosi četvrta industrijska revolucija, itd. Ukoliko jedinstvena Europa, zasnovana na zajedničkim ciljevima i budućnosti, ne zadobije povjerenje građana u kojem će institucije raditi na otklanjanju navedenih problema današnjice, u tom slučaju može doći do izravne prijetnje demokracijama.

Hrvatska u ulozi predsjedateljice, uz suradnju s drugim državama članicama i institucijama EU, ima priliku dati novi zamah u rješavanju navedenih problema kao i svoj doprinos u svojstvu države članice. U fokusu predsjedanja su građani, s naglaskom na zajedništvo i koheziju pri rješavanju temeljnih pitanja. Izbjegavat će se bilo kakva vrsta podjela koja bi mogla dovesti do razlika u pogledu s obzirom na razvijenost dijelova Europe (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, 2019).

Četiri su prioritetna područja predsjedanja RH utemeljena na hrvatskoj i europskoj viziji razdoblja ispred nas:

- Europa koja se razvija

U vremenu velikih tehnoloških promjena, Europska unija kao drugo svjetsko gospodarstvo, suočena je s velikim brojem promjena na tržištu rada. Njezino tržište rada čini čak pola milijarde ljudi te je bitno da EU usmjerava te ljude ka digitalizaciji poslovanja kako bi bili konkurentni tržištima poput SAD-a i Kine. Kako bi se postiglo snažnije gospodarstvo na prostoru cijele EU, bitno je umanjiti razvojne razlike između regija. Poboljšanje kvalitete života dovodi do smanjenja tzv. odljeva mozгова ili brain drain-a. Prvi odljev bi činili visokoobrazovani ljudi koji migriraju iz zapadne Europe u razvijenije zemlje (SAD). Drugi odljev bi činio obrazovani kadar koji migrira iz središnje i jugoistočne Europe u zapadnu Europu. Stvaranjem politika za bolje radne i životne uvjete izbjegava se naseljavanje stanovništva samo u razvijenim državama članicama te se potiče ostajanje mladih i produktivnih ljudi u ruralnim sredinama. Na ovom pitanju je radila i hrvatska povjerenica i potpredsjednica Europske komisije, Dubravka Šuica. To je zasigurno ostavilo hrvatski trag na mapi demografske politike (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, 2019).

- Europa koja povezuje

Kako bi Europska unija tvorila jedinstveni prometni prostor potrebno je dodatno razvijati prometnu, energetska i digitalnu infrastrukturu kako bi se postigla bolja povezanost između država članica. Osim socijalne, ekonomske i teritorijalne kohezije, dolazi do uspostave digitalnog tržišta i stvaranja uvjeta za 5G mrežu. Osim bržeg i pristupačnijeg interneta, upotrebom 5G mreže dolazi do razvijanja umjetne inteligencije koja će svoj odjek ostaviti u svim sektorima gospodarstva kao i u infrastrukturi. Usavršavanjem 5G mreže dolazi do novog digitalnog doba u sklopu industrijske revolucije 4.0. u kojem će se ljudi diljem svijeta lakše povezivati, otvarat će se nova radna mjesta te će se nova tehnologija implicirati u svim granama industrije (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, 2019).

- Europa koja štiti

Nastavno na digitalnu eru u kojoj će se lakše povezati svi informacijski sustavi unutar države, EU će lakše štiti svoje građane. Pomoću povezanosti informatičkih sustava na području pravosuđa i unutarnjih poslova bolje će se kontrolirati i sprječavati borba protiv organiziranog kriminala, pranja novca i financiranja terorizma. Također, pridonijet će većoj zaštiti osobnih podataka kao i lakšoj kontroli migracijske politike, te propusnosti zakonitih migracija. Demokracija kao vladavina prava bi trebala omogućiti slobodu, sigurnost i pravdu svojim

građanima, ali i državi. Kibernetička sigurnost države je bitan faktor današnjeg vremena. I Republika Hrvatska meta je pokušaja nezakonitog prikupljanja podataka u kibernetičkom prostoru. SOA (Sigurnosno obavještajna agencija Republike Hrvatske) djeluje u suzbijanju kibernetičkih napada. Iz navedenih razloga, RH će za vrijeme predsjedanja staviti naglasak na Europu koja štiti svoje građane (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, 2019).

- Europa koja je utjecajna

Kako bi se lakše nosila sa svim navedenim izazovima 21. stoljeća, RH će se zalagati za Europu koja je utjecajna. Uz zajedništvo koje Unija omogućuje državama članicama, vidi se njen globalni utjecaj. EU ima ulogu predvodnika, u susjedstvu i u svijetu. Ona je danas globalni partner, prva trgovačka sila, drugo svjetsko gospodarstvo.. S obzirom na globalni značaj EU, ona ima veliku odgovornost prema svojim susjedima gdje može unijeti stabilnost i boljitak te reforme jugoistočne Europe. U sklopu utjecajne EU, zalaganje za proširenje na potencijalne kandidate uz ispunjavanje kriterija rezultiralo je sastankom na vrhu. Riječ je o sastanku između čelnika EU i njenih susjeda, točnije zapadnog Balkana. Osim utjecaja na proširenje i postizanje dogovora, utjecaj su iskoristili i za promicanje mira, jačanje asertivnosti i međunarodnog ugleda te u svrhu sigurnosne politike preko bliske suradnje s NATO-om (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, 2019).

Prioriteti predsjedanja predstavljeni su na četiri lokacije u Republici Hrvatskoj: „Europa koja povezuje“ u Rijeci, „Europa koja štiti“ u Splitu, „Europa koja se razvija“ u Varaždinu i „Utjecajna Europa“ u Osijeku. Time je projekt obuhvatio građane svih dijelova Lijepe Naše (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13).

U svim navedenim prioritetima, Republika Hrvatska će predsjedanjem ojačati svoj položaj u međunarodnoj zajednici te utkati svoj put hrvatske demokracije i samostalnosti.

U svrhu predsjedanja, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu dobila je dodatni kongresni i konferencijski dio. Novouređeni konferencijski centar, kao sjedište aktivnosti tokom predsjedanja, imao je veliki značaj i za hrvatsku kulturu i znanost.

Istovremeno, za vrijeme predsjedanja Hrvatske Vijećem EU, Rijeka je osvojila titulu Europske prijestolnice kulture. Suradnjom Ministarstva kulture i Ministarstva vanjskih i europskih poslova izrađen je kulturni program kojem je cilj promocija hrvatskog

predsjedanja, te u konačnici europska i svjetska promocija Hrvatske (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13).

3.1. Tijek predsjedanja Hrvatske Vijećem EU

Svečanim koncertom u Hrvatskom narodnom kazalištu, 9. siječnja, obilježen je početak predsjedanja Hrvatske Vijećem EU. Sukladno tome, 10. siječnja povjerenici Europske komisije posjećuju RH, na čelu s predsjednicom Europske komisije, Ursulom von der Leyen.

Pod predsjedanjem Hrvatske, u Bruxellesu su tokom siječnja, veljače i početkom ožujka održavani formalni sastanci Vijeća na ministarskoj razini, tjedni sastanci odbora stalnih predstavnika i zamjenika stalnih predstavnika (COREPER II, COREPER I) te sastanci drugih tijela Vijeća. U tom razdoblju su u Hrvatskoj održavani prvi neformalni sastanci Vijeća na ministarskoj razini te sastanci i konferencije na ministarskoj razini (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13).

Sastanci koji su se odvijali za vrijeme predsjedanja klasificirani su po važnosti:

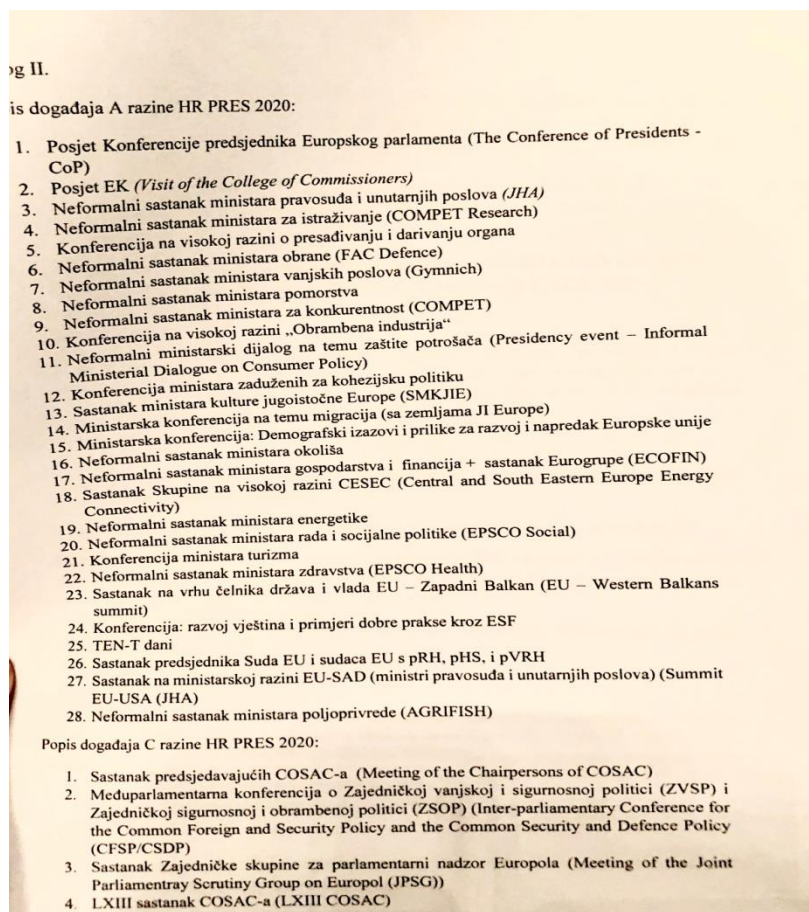
- A razina – događaji na visokoj razini: sastanak na vrhu čelnika država i vlada, neformalni ministarski sastanci, konferencije na ministarskoj razini, posjeti na visokoj razini (EK, PSO, COREPER I i II, medijski posjet)
- B razina – događaji na stručnoj i radnoj razini
- C razina – događaji u sklopu parlamentarne dimenzije Predsjedanja
- D razina – kulturna zbivanja i događaji pod pokroviteljstvom Predsjedanja.

Vrste događaja, koje su se odvijale za vrijeme predsjedanja, sukladno navedenoj kategorizaciji, su:

- Sastanak predsjednika država i vlada država članica (summit) (A);
- Neformalni sastanci ministara (A);
- Konferencije na ministarskoj razini (A);
- Neformalni sastanci na višim upravljačkim razinama (direktori/glavni direktori) (B);
- Neformalni sastanci pripremnik tijela Vijeća (B);

- Sastanci na radnoj i stručnoj razini (B);
- Seminari i konferencije pod okriljem Predsjedanja (B);
- Posjeti visokih izaslanstava (npr. sastanak EK s Vladom Republike Hrvatske, posjeti pripremni tijela Vijeća: COREPER I i II, PSO, itd.) (A);
- Posjet dopisnika iz Bruxelles-a (A);
- Sastanci u okviru parlamentarne dimenzije Predsjedanja: sastanak predsjednika odbora, Konferencije odbora za poslove unije parlamenata Europske unije (COSAC, Zagreb); plenarni sastanak Konferencije odbora za poslove unije parlamenata Europske unije (COSAC, Zagreb); Međuparlamentarna konferencija o Zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici (ZVSP) i Zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici (ZSOP), Zagreb; Međuparlamentarna konferencija o stabilnosti, gospodarskoj koordinaciji i upravljanju u Europskoj uniji, Europski parlament, Bruxelles; sastanak Zajedničke skupine za parlamentarni nadzor Europol, Zagreb. (C);
- Kulturni događaji (D) (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13).

Slika 3. Događaji A i C razine navedeni u ugovoru Ministarstva vanjskih i europskih poslova, potpisanih od strane časnika za vezu (obnašanje dužnosti na navedenim događajima).

Izvor: sistematizacija autora

Uskoro nakon početka predsjedanja hrvatsko se predsjedništvo suočilo s dvije krize europskih, ali i globalnih razmjera. Prva kriza se odnosi na pritisak migracija prema grčko-turskoj granici. Propusnost grčko-turske granice rezultirala je održavanjem dva izvanredna sastanka. Ministri unutarnjih poslova okupili su se 4. ožujka 2020. u formatu Vijeća za pravosuđe i unutarnje poslove (JHA). Ministri vanjskih poslova okupili su se iznimno 6. ožujka 2020. u formatu Vijeća za vanjske poslove (FAC).

U organizaciju dočeka ministara vanjskih poslova bila je uključena većina odjela protokola predsjedanja. Veliki dio ministara vanjskih poslova zajedno s njihovim delegacijama stigao je vladinim zrakoplovima na terminal generalne avijacije Međunarodne zračne luke Zagreb. Imali su pravo korištenja VIP salona za privatne zrakoplove. Inače, vladini zrakoplovi imaju tretman privatnih državnih zrakoplova. Također, uobičajeno je da ministri vanjskih poslova za ovakve i slične događaje podižu u zrak vladine zrakoplove. Zanimljivost je da je svaki Head

of delegation (Šef delegacije) izuzet granične kontrole sukladno njegovom diplomatskom imunitetu.

Slika 4. Protokolarni doček njemačkog vladinog zrakoplova na terminalu generalne avijacije Međunarodne zračne luke Zagreb, 4. ožujka 2020., kao jedne od najbrojnijih delegacija tokom predsjedanja.

Izvor: sistematizacija autora

Na navedenom primjeru u protokol je bio uključen Diplomatski protokol Ministarstva vanjskih i europskih poslova. U intervjuu sa veleposlanikom g. Markotićem saznajemo koje su sve službe bile uključene u proces predsjedanja „Služba za organizaciju i logistiku, Služba za ljudske resurse i osposobljavanje, Služba za komunikacije i kulturne aktivnosti i Služba za nabave. Ovim službama pomagala je u radu i Služba za financijsko planiranje, pripremu za izvršenje, kontrolu i izvješćivanje o proračunu predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem EU 2020 koja je bila locirana u Sektoru za financije i proračun MVE-a“ (g. Markotić, 2020, pers.comm., 29. listopada).

Časnicima za vezu, izabranih od strane MVEP-a, dodijeljene su države čije su delegate dočekivali i pratili tokom njihovog posjeta Hrvatskoj za vrijeme predsjedanja. Također, troje časnika za vezu dodijeljeno je Zračnoj luci Zagreb, VIP salonu, za doček svih komercijalnih i privatnih letova vezanih uz predsjedanje RH Vijećem EU.

Navedenih troje časnika je usko surađivalo s odjelom za protokol MVEP-a, s protokolom Međunarodne zračne luke Zagreb-za VIP osobe ubrzanog prolaska, s protokolom Ministarstva unutarnjih poslova koji je dio Uprave za posebne poslove sigurnosti (UPPS).

Pri dolasku ostalih ministarstava komercijalnim letovima, Zračna luka Zagreb izdvojila je posebnu kontrolu putovnica i prtljage namijenjenu izričito predsjedanju. Za delegate je otvoren posebni alocirani šalter za prijavu na let te VIP usluga ubrzanog prolaza koja obuhvaća mogućnost nošenja prtljage, pratnje delegata do VIP šaltera za registraciju putnika, pratnje do granične kontrole i mogućnost prijevoza VIP putnika minibusom do zrakoplova. Također, tajnim i sigurnim prolazima delegati su provođeni od gate-a do VIP salona Zračne luke kako bi se sigurnost delegata podigla na najvišu razinu. Rukovoditeljica službe korporativnih i internih komunikacija MZLZ-a, gđa. Lidija Capković Martinek, u ime koordinatora i protokola Zračne luke, imenovala je odjele koji su doprinijeli pri predsjedanju „U organizaciji su sudjelovale praktično sve službe pa ću kao ilustraciju spomenuti samo neke: služba generalne avijacije, komercijale, odnosa s javnošću, TDM-ovi sa asistentima, ADM-ovi, naši zakupci BTA Hrvatska u snabdjevanju hranom i pićem...” (gđa. Capković Martinek, 2020, pers.comm., 15. listopada).

U trenutku kada su delegati napuštali Zračnu luku, uz pomoć obučениh policajaca iz odjela Uprave za posebne poslove sigurnosti (UPPS), organiziran je VIP parking za kolonu vozila. Ovisno o vremenu slijetanja zrakoplova, kolona vozila za svaku delegaciju je sat vremena i trideset minuta unaprijed čekala na VIP parkingu, spremna za preuzimanje svoje delegacije. Osoblje aerodroma, zajedno s časnicima za vezu, kroz još jedan tajni prolaz, otpratilo je delegacije do VIP parkinga, gdje su po potrebi (ovisno o broju delegata) bili raspoređeni u dva automobila. Kolona se sastojala od tri automobila, prvi je policijski automobil, drugi je limuzina te treći kombi. Vozilo veleposlanika te države u RH može i ne mora biti dijelom kolone. Veleposlanici dočekuju svoje delegate, državljane u znak gostoprinstva.

Kada je Hod (Head of delegation) smješten u srednji auto zbog sigurnosnih razloga i kada je ostatak delegacije, ovisno o broju, raspoređen u limuzinu i kombi, kolona vozila predvođena rotirajućim svjetlima, kreće se ubrzano do odredišta. Na potencijalnim petljama gdje se mogla pojaviti gužva, kolona je imala prednost prolaska i zatvaranja semafora u znak posjete visokog dužnosnika. Predviđeno mjesto za Hod-a je stražnje sjedalo s desne strane, iza suvozačevog sjedala. Pri dolasku u hotel, ili kasnije pri dolasku na terminal Zračne luke,

časnik za vezu koji je sjedio na suvozačevu mjestu, otvara stražnja desna vrata šefu delegacije te hodajući uvijek blago ispred cjelokupne delegacije pokazuje im put kojim trebaju ići.

Kako bi navedeni protokol „tekao glatko“, svoj osvrt je dao i čovjek koji je svakoj koloni vozila dao osobno dopuštenje da može krenuti s položaja. Riječ je o koordinatoru UPPS-a, voditelju za sigurnosne prethodnice i koordinaciju, g. Nenadu Mlinariću. „Organizacija se planirala u svim segmentima koji su dio naše Uprave, kao i sve (3) naše Službe. Također se uspostavila kvalitetna i permanentna suradnja sa ostalim službama koje su bile, odnosno trebale biti angažirane, a također su stavljene na raspolaganje i u stanje pripravnosti sve možebitno potrebne ustrojstvene jedinice čije je sudjelovanje bilo neophodno za što kvalitetnije izvršenje službenih zadaća“ (g. Mlinarić, 2020, pers.comm., 9. listopada).

3.2. Utjecaj Covida-19 na hrvatsko predsjedanje Vijećem EU

Druga kriza koja je obuhvatila globalne razmjere i uvelike utjecala na hrvatsko predsjedanje je pojava koronavirusa (Covid-19). Krajem veljače i početkom ožujka, situacija s pandemijom je već eskalirala sa brojem oboljelih i preminulih u određenim državama, članicama EU. Provedba planova i aktivnosti predsjedanja uvelike se promjenila izbijanjem krize Covid-19. Predsjedništvo RH je već u veljači i ožujku sazvalo izvanredne sastanke Vijeća na tu temu. Sedmog dana veljače prvi je put u povijesti Vijeća organizirana videokonferencija u području zdravstva kao odgovor pojavu epidemije (Barčakova, 2020).

Označavala je hrabar potez i veliki uspjeh jer su se uspješno povezale 22 države članice, dok u prethodnom Finskom predsjedanju nisu uspjeli povezati više od 14 država članica (Središnji državni portal, 2020).

Navedena konferencija je od zanimljive važnosti jer se pokazala kao vizionarski potez u odgovoru na nastalu krizu koja je tek uslijedila. Dva zadnja fizička sastanka Vijeća za zapošljavanje, socijalnu politiku, zdravstvo i pitanja potrošača (EPSCO) održana su 13. veljače i 6. ožujka te je na njima sudjelovao rekordan broj ministara zdravstva ikad zabilježen. Oba sastanka ukazivala su na ozbiljnost prijetnje novonastale situacije te na brzu reakciju HR PRES-a u prepoznavanju kriznog trenutka (Središnji državni portal, 2020).

Nastavno tome, od sredine ožujka države članice EU i hrvatsko predsjedništvo sklopile su dogovor o postupnom otkazivanju formalnih sastanaka Vijeća EU na ministarskoj razini u

Bruxellesu i Luxembourggu te su institucije i tijela EU prešla na krizni način funkcioniranja. Iznimka su bili Odbor stalnih predstavnika (COREPER II) i Odbor zamjenika stalnih predstavnika (COREPER I) koji su tokom cijele krize nastavili sa fizičkim sastancima u Bruxellesu zbog učinkovitosti reakcije EU na nastalu krizu (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13).

Početkom ožujka, donesena je odluka o odgađanju svih neslužbenih sastanaka u Republici Hrvatskoj za razdoblje od mjesec dana. Kasnije je ta odgoda produžena te do kraja predjedanja nisu održavana fizički sastanci. Umjesto toga, hrvatsko predsjedništvo je brzo izgradilo i koristilo virtualnu komunikaciju putem videokonferencija što je označavalo iznimno brzu prilagodbu novonastaloj situaciji (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13). Navedenu tvrdnju je potkrijepio i veleposlanik g. Markotić „Nakon prelaska na online predjedanje komplimenti su stizali na brzinu prilagodbe novim okolnostima budući da smo samo u nekoliko dana počeli održavati video konferencije kod kojih je samo u početku Bruxelles bio domaćin, a kasnije smo hostanje preuzeli u Zagrebu i omogućili paralelno održavanje video konferencija. Također je pohvaljena aktualnost tema koje smo obrađivali i predlagali na online konferencijama“ (g. Markotić, 2020, pers.comm., 29. listopada).

U razgovoru s veleposlanikom saznajemo da je za vrijeme predjedanja održano čak 115 video konferencija od kojih je 66 bilo na ministarskoj i višoj razini. Samo u nekoliko dana je nabavljena potrebna oprema i licence te su zbog takve brzine reakcije pohvale stizale od svih država članica. Konferencije su održavane svaki tjedan, ponekad i dvije dnevno te je većina konferencija održana u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. Budući da se svi planirani sastanci uživo nisu mogli održati, od planiranih 30 sastanaka A razine (visoka razina), 140 sastanaka B razine (ekspertna razina) i 4 sastanka C razine (parlamentarne dimenzije), uživo je održano 8 sastanaka A razine, 21 sastanak B razine i 2 sastanka C razine (g. Markotić, 2020, pers.comm., 29. listopada).

No, s druge strane, kaže veleposlanik g. Markotić, održano je puno više online konferencija A razine, čime je predjedanje dobilo jednu novu dimenziju. Ne treba zaboraviti da smo prva država predsjedateljica koja je standardni način predjedanja promijenila u online i to je ta nova kvaliteta predjedanja koja je uspostavila nove standarde za neke slične buduće slučajeve.

Tijekom ožujka i travnja intenzivno se promišljalo o načinu izlaska iz krize i kako dugoročno oporaviti EU. Objavljen je „Plan za oporavak EU-prema otpornijoj, održivijoj i pravednijoj Europi“ koji je davao smjernice kako oporaviti gospodarstvo i društvo od utjecaja Covida-19. Uz navedeno, u svibnju je došlo do postupnog pokretanja turističkih i prometnih aktivnosti. Sve navedeno obilježilo je rad predsjedništva (g. Markotić, 2020, pers.comm., 29. listopada).

Hrvatsko predsjedanje pogođeno je i trećom, nacionalnom krizom. U nedjelju, 22. ožujka, Zagreb se probudio uz prizore užasa. Nepredviđeni razorni potres pogodio je Zagreb i Zagrebačku županiju te prouzročio ogromnu štetu. Iako je glavni grad predsjedavajuće zemlje bio pogođen nesvakidašnjim prizorom, posljedice razornog potresa nisu utjecale na tijek predsjedanja RH (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13).

Slika 5. Prizor centra Zagreba pogođenog razornim potresom u jeku predsjedanja, 22.ožujka 2020.

Izvor: <https://www.rtl.hr/vijesti-hr/novosti/hrvatska/3669201/prva-zrtva-potresa-u-zagrebu-tesko-stradala-djevojčica-15-izgubila-zivotnu-bitku/>

Krajem svibnja objavljen je ključni dokument o gospodarskoj budućnosti EU pod nazivom-revidirani Višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.-2027. s planom za oporavak. Rasprava je započela za vrijeme hrvatskog predsjedanja te se nastavila i na njemačko predsjedanje (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13).

3.3. Glavna postignuća hrvatskog predsjedanja

Glavno postignuće hrvatskog predsjedanja Vijećem EU je odgovor na krizu izazvanu Covidom-19. Kriza je imala veliki utjecaj na prioritete i aktivnosti predsjedanja koje se kontinuirano prilagođavalo kriznom načinu funkcioniranja. Odmah pri izbijanju krize, 28.siječnja, hrvatsko je predsjedništvo aktiviralo mehanizam integriranog političkog odgovora na krizu (Integrated Political Crises Response, IPCR) što se pokazalo iznimno važnim za daljnju i blisku suradnju država članica, Vijeća, Europske komisije, Europskog vijeća te Europske službe za vanjsko djelovanje. IPCR je postao ključni mehanizam u borbi s Covidom-19, rješavajući važna pitanja u politici EU, brinući o zdravlju, nabavljajući potrebnu medicinsku opremu, olakšavajući promet i konzularnu suradnju (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13).

Kao predsjedavajuća država, RH je u suradnji s Europskom službom za vanjsko djelovanje uspješno vratila 630 000 građana EU u njihove matične države, sve pod okriljem suzbijanja širenja Covida-19 (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13).

Kao vodilja u radu Vijeća, RH je omogućila žurno usvajanje i usuglašavanje dvaju zakonskih akata koji se odnose na gospodarske mjere oporavka i pomoći državama članicama, od strane investicijskih fondova Komisije, kao odgovor na pandemiju (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13).

Hrvatsko predsjedništvo istaknulo je fleksibilnost, otpornost i učinkovitost kao svoje vrline. U uvjetima kriznog načina funkcioniranja, predsjedanje je omogućilo nastavak i neometani rad Vijeća na novonastalim prioritetima. Usvojenim odredbama omogućeno je pojednostavljeno usvajanje zakonskih akata, održavanje ministarskih sastanaka putem videokonferencija te pripremanje sastanaka kroz fizičko sastajanje COREPER-a u Bruxellesu.

Unatoč krizi izazvanoj Covidom-19, hrvatsko predsjedanje je uspjelo staviti veliki naglasak na *proširenje EU*.

Usvojena je *odluka o otvaranju pristupnih pregovora s Albanijom i Sjevernom Makedonijom* što označava novi zamah ka europskoj budućnosti i otvaranje puta državama jugoistočne Europe (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13).

Ključni politički događaj predsjedanja, ali i politike proširenja bio je *Zagrebački sastanak na vrhu država članica EU i zemalja jugoistoka Europe* (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13).

Sastanak je održan 6. svibnja, na inicijativu predsjednika Vlade, te se zbog okolnosti uzrokovanih pandemijom održao putem videokonferencije. Na sastanku su sudjelovali čelnici svih 27 država članica, čelnici 6 država jugoistoka Europe, predsjednik EV Michela, predsjednica EK von der Leyen, predsjednik EP Sassoli, potpredsjednik EK i visoki predstavnik EU za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Josep Borell. Ovim sastankom dana je snažna podrška državama zapadnog Balkana na njihovom putu ka EU. Usvojena je Zagrebačka deklaracija kojom EU potvrđuje perspektivu država zapadnog Balkana i u vrijeme krize (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13).

Također, postignut je i napredak u pristupnim pregovorima Crne Gore, vezano uz poglavlje pregovora Tržišnog natjecanja, gdje od 2018. nije bilo pomaka (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13).

Rasprave o planu za oporavak i Višegodišnjem financijskom okviru 2021.-2027. koje su se vodile za vrijeme hrvatskog predsjedanja, rezultirale su dogovorom šefova država i vlada na izvanrednom sastanku od 17. do 21. srpnja 2020., pod njemačkim predsjedanjem. Dogovor označava iznimno postignuće za EU koja kroz navedeni dogovor dobiva sredstva za gospodarski oporavak, ali i postignuće za Hrvatsku čija omotnica prelazi 22 milijarde eura (Novi list, 2020).

U prvom mjesecu predsjedanja Vijeće za opće poslove donijelo je u pisanom obliku *Odluku o sklapanju Sporazuma o povlačenju Ujedinjene Kraljevine iz EU*, nakon što je Europski parlament 29. siječnja potvrdio svoju suglasnost te nakon što je taj Sporazum potpisan od strane UK i EU, 29. siječnja 2020. Tokom predsjedanja su otvoreni pregovori o novom partnerstvu s UK (Novi list, 2020).

Novi prioriteti kao što su pregovori o sedmogodišnjem proračunu EU i neizvjesnost oko izlaska Ujedinjene Kraljevine iz EU, praćene složenim i osjetljivima pregovorima, označili su novi nivo operativne i političke zahtjevnosti (Novi list, 2020).

Unatoč svim izazovima s kojima se suočila tokom predsjedanja, Hrvatska je ispunila one najbitnije zadaće u sklopu programa njenog predsjedanja te je pokrila sva četiri stupa kao

prioritete predsjedanja. Postignuća su vidljiva u svim formacijama Vijeća te su vidljiva u brojnim usvojenim aktima, kao odgovoru na Covid -19 krizu (Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije, NN 81/13).

4. ISTRAŽIVANJE I ZAKLJUČCI

Hrvatsko predsjedanje Vijećem EU bilo je bez presedana u povijesti EU. Pandemija Covid-19 uvelike je otežala predsjedanje te mu dala novu dimenziju prilagodbe i fleksibilnosti na nastalu situaciju. Također, nikad u povijesti predsjedanja nije se dogodilo da je glavni grad države koja predsjeda bio pogođen prirodnom katastrofom tolikih razmjera. Hrvatska je reagirala brzo i uspješno te se uspjela prilagoditi novim okolnostima i kriznom načinu djelovanja kako bi se mogao osigurati kontinuitet rada Vijeća.

Očekivanja od hrvatskog predsjedanja Vijećem EU bila su velika, u smislu male i nove članice kojoj je ovo izvrsna prilika da se pokaže svijetu u najboljem svijetlu. Veleposlanik g. Markotić se osvrnuo na prvo predsjedanje države kao na „put u nepoznato“ gdje se država suočava s nečim što do sada nije radila i nema konkretnih iskustava. Na primjeru RH se to doista pokazalo istinitim. Hrvatska se iskazala kao pouzdana država članica EU koja je pripremljena uhvatiti se u koštac s tekućim problemima i otvorenim pitanjima u EU, koji su aktualni za vrijeme njezina predsjedanja. Veleposlanik g. Markotić nam pojašnjava kako nije bilo puno kritika na samu pripremu Hrvatske za predsjedanje. Jedna zanimljiva kritika od strane drugih krugova je bila upućena stajalištu Ministarstva vanjskih i europskih poslova, da bi časnici za vezu trebali biti studenti koji volontiraju. Časnicima za vezu je na kraju procesa predsjedanja isplaćena financijska naknada za njihov doprinos, no s obzirom da su se na natječaj javili upravo oni koji su to željeli i htjeli, i bez financijske koristi, cijela priča rezultirala je s visokom kvalitetom kadrova izabranih za tu funkciju kao i izvrsnošću u obavljanju iste (g. Markotić, 2020, pers.comm., 29. listopada).

U svom istraživanju doznajem da se predsjedanje prije pojave epidemije odvijalo u planiranom smjeru i po kriterijima država članica koje su prethodno predsjedale.

Pripreme za predsjedanje su kvalitetno odrađene u relativno kratkom vremenu. Iskustva država koje su predsjedale prije Hrvatske proučena su do najsitnijih detalja. Prije nastupanja lockdowna u Europi, u Hrvatskoj je održano 31 događanje, od kojih 8 na visokoj razini. Svi aspekti događaja besprijekorno su funkcionirali što potvrđuje pripremljenost RH u ulozi predsjedateljice (g. Markotić, 2020, pers.comm., 29. listopada).

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova poštivalo je prihvaćeni Kalendar događanja u RH, s naglaskom da je održan i neplanirani formalni sastanak Vijeća za vanjske poslove, u formatu

ministara vanjskih poslova. To je prvi puta u povijesti da se ovaj sastanak organizirao izvan Bruxellesa.

U razgovoru s voditeljicom za sigurnosne prethodnice i koordinaciju UPPS-a, g. Nenadom Mlinarićem, doznajemo da što se tiče djelokruga rada Uprave za posebne poslove sigurnosti, pripreme su trajale cijelu prethodnu i tekuću godinu, bez obzira na konstantnu obuku i pripreme policijskih službenika kroz razne vidove edukacija, tečajeva, a u krajnjoj liniji i pojačanoj obuci svih koji su angažirani na zadaćama koje su se provele, odnosno trebale su biti provedene. Nakon epidemije, Odjel je prešao na funkcioniranje sukladno smjernicama Stožera, odnosno sukladno novonastalim okolnostima. Zadaće se izvršavaju na što primjereniji način kako bi se zaštitili policijski službenici, koji svojim radom u takvim uvjetima svakodnevno dokazuju svoju spremnost za izvršenje i najzahtjevnijih zadaća, što se vidi iz rezultata koji pokazuju kako štice osobe mogu bez smetnji obavljati svoje poslove. S obzirom da je ovakva situacija, odnosno epidemija, uzrokovala da se po prvi puta svi poslovi odrađuju na način koji iziskuje promjene i sasvim drugačiji angažman svih učesnika, g. Mlinarić smatra da se nije samo njihov odjel, već i svi ostali, odlično i u vrlo kratkom roku prilagodili novonastalim okolnostima. Obzirom na situaciju koju nitko nije mogao predvidjeti i na ograničenost tehničkih sredstava, problemi su rješavani zaista u vrlo kratkom vremenu i na način da je sve moglo funkcionirati „u hodu“. Nadalje, iznenadna pojava epidemije Covid-19 utjecala je na svjetsku ekonomiju, na puno više stvari pa samim time i na cijeli proces predsjedanja. No, predsjedanje je odrađeno na najbolji mogući način i vrlo kvalitetno, s obzirom na okolnosti s kojima su se svi učesnici susreli prvi puta (g. Mlinarić, 2020, pers.comm., 9. listopada).

Na Zračnoj luci Zagreb, nastupom pandemije sve se promijenilo. Aktivnosti na Međunarodnoj zračnoj luci Zagreb potpuno prestaju. Koordinator aerodromske aktivnosti (Airport duty manager) Dragutin Škrlec pojasnio je situaciju koja je nastala izbijanjem ovakve vrste krize gdje je dugoplanirani protokol naprasno prekinut te smo ušli u period prisilne improvizacije, gdje je teško mjeriti kvalitetu u uvjetima koji nisu postojali nikad prije (g. Škrlec, 2020, pers.comm., 15. listopada).

Tajništvo HR PRES-a brzo je i uspješno reagiralo na novonastale uvjete. Napravili su preraspodjelu poslova na način da su pojačali tim koji je bio zadužen za održavanje videokonferencija. Stavili su naglasak na intenziviranje komunikacijske aktivnosti na način da su povećali broj postova na društvenim mrežama budući da su uočili da se nakon izbijanja

pandemije povećao broj pratitelja, i to posebno na Twiterru i Instagramu (g. Markotić, 2020, pers.comm., 29. listopada).

Također, rad HR PRES-a u području zdravstva pokazao je pravovremenu reakciju, odnosno poduzimanje aktivnosti vezano uz pojavu, širenje i ublažavanje posljedica Covida-19 na zdravlje građana i na zdravstvene sustave država članica Europske unije. Prilagođeni su ciljevi predsjedanja kako bi se fokusiralo na krizu. Ministri nadležni za zdravstvo prvi su raspravljali idući korak u borbi s epidemijom što se pokazalo ispravnim postupanjem. Uzevši u obzir da je Covid-19 zdravstvena kriza, o kojoj je ovisio i ovisi normalan tijek života u državama članicama, možemo reći da je HR PRES u području zdravstva pravovremenim reakcijama pokazao značajan uspjeh (Središnji državni portal, 2020).

Razumljivo je da je u novonastaloj i po mnogočemu jedinstvenoj situaciji fokus bio na materiji, a ne na medijskoj prezentaciji. Ipak, sa sigurnošću mogu reći da je predsjedanje imalo očekivano medijsko praćenje. U vezi toga ću se složiti sa g. Nenadom Mlinarićem, da su okolnosti, takve kakve jesu, morale dobiti svoj dio i svoj prostor u izvješćivanju. Iako je problem pandemije bio toliko dominantan u medijima da je predsjedanje stavljeno u drugi plan, to i dalje ne mijenja činjenicu da je Hrvatska odigrala važnu ulogu za vrijeme predsjedanja te da je puno toga promijenila u ustaljenom radu europskih tijela i institucija. Činjenica je da su financijska sredstva od strane EU isplaćena Republici Hrvatskoj te je samim time bespredmetno raspravljati o bilo kakvom negativnom ocjenjivanju, od strane bilo koga (g. Mlinarić, 2020, pers.comm., 9. listopada).

Svoj komentar predsjedanja za medije dao je i premijer Andrej Plenković, 1.srpnja 2020., gdje je naglasio kako je Hrvatska za vrijeme predsjedanja pokazala svoj maksimum i liderstvo. Iako je slogan predsjedanja glasio „Snažna Europa u svijetu punom izazova“, nismo očekivali ovoliki broj izazova zajedno s pandemijom koja nije zapamćena već stotinu godina. Fokus je jako brzo prebačen sa prioriternih tema predsjedanja na sigurnost građana EU. Upravo iz tog razloga pohvale koje su stizale od svih država članica nisu samo glasine. One su označile priznanje za uloženi trud, ali i za postignute rezultate. Priča o hrvatskom predsjedanju je priča o uspjehu zemlje, koju demokracija i samostalnost krasi tek tri desetljeća, a pokazala je svoje vrline i uspješno predsjedala unijom od pola milijarde stanovnika (Novi list, 2020).

Ovakva izjava premijera zaslužuje potpis i od strane autora ovog rada.

Neutemeljene teze da smo „podbacili“ ili „prespavali“ predsjedanje mogu se čuti u člancima koji ne posjeduju dovoljne argumente za takvu izjavu.

Premijer se na kraju obraćanja zahvalio Ministarstvu vanjskih i europskih poslova na čelu s ministrom Goranom-Grličem Radmanom, Stalnom predstavništvu RH u EU, Tajništvu predsjedanja te svima koji su svojim trudom hrvatsko predsjedništvo učinili uspješnim (Novi list, 2020).

Kao autor ovog rada i časnik za vezu pri predsjedanju RH Vijećem EU, slobodna sam zaključiti da je predsjedanje RH bio period u kojem smo svi zajedno radili kao jedan, ali i za jednu, Lijepu Našu domovinu. Iskustva koja sam stekla tokom ovog događaja, kao i ljudi koje sam upoznala uvijek će ostati dio jedne divne priče o našem prvom putu na predsjedanju. Suočeni sa nizom izazova i trepetom, hoćemo li sve uspjeti odraditi na način na koji je bilo planirano, pokazalo je još jednom da je Hrvatska i onda kada stvari ne idu po planu, kada nam se Zagreb probudi u ruševinama, kada ljudi svakodnevno oboljevaju i umiru, spremna preuzeti kormilo i otploviti ka europskoj obitelji kojoj i pripada.

5. LITERATURA

KNJIGE:

1. Čepo, D. (2013): *Političke institucije Europske unije*. Zagreb: Plejada.
2. Mintas Hodak, Lj. (2010): *Europska unija*. Zagreb: Mate d.o.o.

ČLANCI:

1. Barčakova, M. (2020) The presidency of the Council, COVID-19 and Croatia. What do they have in common?. *University Review*, vol.14, No.2, str. 1-4. Dostupno na: http://ur.tnuni.sk/fileadmin/dokumenty/2020-no2/UR_V14_ISS-2_01to04_Barcakova.pdf [pristupljeno 15.studen 2020.]
2. Cerjak, K. i Svetličić M., (2015) Small Countries' EU Council Presidency and the Realisation of their National Interests: The Case of Slovenia. *Croatian International Relations Review*, vol.21, No.74, str. 5-39. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/152404> [pristupljeno 5.studen 2020.]
3. Dikonić, D., Dikonić, M. i Slipčević D., (2020) Presidency of the Republic of Croatia to the Council of the European Union in 2020: A challenge for the Republic of Croatia. *EU and comparative law issues and challenges series (ECLIC)*, str. 107-121. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/ojs/index.php/ecllic/article/view/8995/5083> [pristupljeno 28.listopada 2020.]

INTERNETSKI IZVORI:

4. Hrvatski sabor, Izvješće o aktivnostima i rezultatima hrvatskog predjedanja Vijećem Europske unije (1.siječnja 2020.-30.lipnja 2020.) od 24.srpnja 2020., Zagreb: Narodne novine (broj 81/13). Dostupno na: [file:///C:/Users/HELENA/Downloads/document%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/HELENA/Downloads/document%20(1).pdf) [pristupljeno 25.studen 2020.]
5. Juran, B., (2019) *Vodič kroz hrvatsko predsjedanje Vijećem EU 2020*, Platforma za međunarodnu građansku solidarnost Hrvatske-CROSOL. Dostupno na: <https://crosol.hr/eupresidency/wp-content/uploads/sites/2/2019/07/Vodi%C4%8D-kroz-predsjedanje-Vije%C4%87em-EU.pdf> [pristupljeno 15.listopada 2020]

6. Službena stranica Ministarstva vanjskih i europskih poslova (2019) Dostupno na: <http://www.mvep.hr/hr/mediji/priopcenja/hrvatsko-predsjedanje-vijecem-europske-unije-povijesni-je-trenutak-za-nasu-zemlju,32404.html> [pristupljeno 10.studeni 2020.]
7. Službena stranica Novog lista: Plenković tvrdi da je Hrvatska za predsjedanja Vijećem EU-a postigla maksimum: „Pokazali smo liderstvo“ (2020) Dostupno na: https://www.novolist.hr/novosti/hrvatska/plenkovic-tvr-di-da-je-hrvatska-za-predsjedanja-vijecem-eu-a-postigla-maksimum-pokazali-smo-liderstvo/?meta_refresh=true [pristupljeno 10.studeni 2020.]
8. Službena stranica Središnjeg državnog portala: Predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem EU, Dostupno na: <https://zdravlje.gov.hr/predsjedanje-republike-hrvatske-vijecem-europske-unije/4849> [pristupljeno 20.studeni 2020.]
9. Škrabalo, M., (2018) *Zašto je važno predsjedanje Europskom unijom?*. Zagreb: GONG. Dostupno na: <https://www.gong.hr/hr/izborni-sustav/europski/zasto-je-vazno-predsjedanje-europskom-unijom/> [pristupljeno 29.rujna 2020.]
10. Vlada RH., (2019) *Media, culture and public relations: Program hrvatskog predsjedanja Vijećem EU*. Zagreb, vol.11., No.1, Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=345245 [pristupljeno 2.studeni 2020.]

TABLICE

1. **Tablica 1.** Konfiguracije Vijeća EU,

Izvor: Preuzeto iz Čepo (2013)

2. **Tablica 2.** Glasovi država članica u Vijeću prilikom glasovanja kvalificiranom većinom

Izvor: Preuzeto iz Čepo (2013)

ILUSTRACIJE

1. **Slika 1.** Agenda for Informal Justice and Home Affairs Ministerial Meeting, Zagreb, Croatia, 23 and 24 January 2020

Izvor: Ministarstvo vanjskih i europskih poslova-Tajništvo predsjedanja RH Vijeću EU 2020-Služba za organizaciju i logistiku za poslove predsjedanja- Koordinator časnika za vezu

2. **Slika 2.** „Tipografska šahovnica“-vizualni identitet predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem EU

Izvor: <http://dizajn.hr/blog/predstavljen-sluzbeni-vizualni-identitet-predsjedanja-rh-vijecem-eu-2020/>

3. **Slika 3.** Događaji A i C razine navedeni u ugovoru Ministarstva vanjskih i europskih poslova, potpisanih od strane časnika za vezu (obnašanje dužnosti na navedenim događajima).

Izvor: sistematizacija autora

4. **Slika 4.** Protokolarni doček njemačkog vladinog zrakoplova na terminalu generalne avijacije Međunarodne zračne luke Zagreb, 4. ožujka 2020., kao jedne od najbrojnijih delegacija tokom predsjedanja.

Izvor: sistematizacija autora

5. **Slika 5.** Prizor centra Zagreba pogođenog razornim potresom u jeku predsjedanja, 22.ožujka 2020.

Izvor: <https://www.rtl.hr/vijesti-hr/novosti/hrvatska/3669201/prva-zrtva-potresa-u-zagrebu-tesko-stradala-djevojica-15-izgubila-zivotnu-bitku/>

6. PRILOZI

Prilog 1. - Intervju s veleposlanikom g. Gordanom Markotićem

1. Republika Hrvatska kao nova članica

Kakva su bila Vaša očekivanja od prvog predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije? Što ste očekivali da će biti ostvareno, a koji su bili problemi i kritike tijekom priprema za predsjedanje?

ODGOVOR:

Prvo predsjedanje Vijećem EU za svaku državu članicu EU predstavlja veliku čast ali i veliki izazov budući da se suočava s nečim što do sada nije radila i nitko nema konkretnih iskustava, to je tzv. „put u nepoznato“ ali i prigoda da se država pokaže kao sposobna i pouzdana članica EU na koju se mogu osloniti druge države članice i koja je sposobna uhvatiti se u koštac s tekućim problemima i otvorenim pitanjima u EU koji su aktualni za vrijeme njezina predsjedanja.

Istodobno je predsjedanje i prigoda za dodatnu promociju države predsjedateljice, od povijesne i kulturne baštine do prirodnih ljepota te je time značaj predsjedanja još i veći.

U postupku priprema obuhvatili smo širok dijapazon različitih pitanja, od sadržajnih, organizacijsko-logističkih pa do kulturno-promidžbenih i naravno, očekivali smo da će se sve planirano i realizirati.

Nije bilo puno kritika na račun priprema za predsjedanje. Možda mogu izdvojiti kritiku nekih krugova oko našeg stajališta da bi časnici za vezu trebali biti studenti koji bi volontirali, što je bilo navedeno i u natječaju. Iako smo kasnije svim studentima – časnicima za vezu isplatiti određenu naknadu mislim da je činjenica da su se na natječaj za časnike za vezu javili upravo oni koji su to željeli i htjeli, bez financijskih kalkulacija, uvjetovala visoku kvalitetu kadrova izabranih za časnike za vezu kao i izvrsnost u obavljanju te funkcije.

2. Smatrate li da smo bili dovoljno pripremljeni za cijeli proces predsjedanja i jesmo li zadovoljili kriterije u usporedbi s državama koje su prethodno predsjedale?

ODGOVOR:

Do polovice ožujka 2020. godine, kada je u Europi nastupio lockdown, u Hrvatskoj je održano 31 događanje od kojih 8 na visokoj razini, od ministarske razine do novog sastava Europske komisije. Svi su ovi događaji potvrdili da smo maksimalno pripremljeni za ulogu predsjedateljice jer su svi aspekti ovih događanja besprijekorno funkcionirali. To potvrđuje da smo sve pripreme kvalitetno odradili i to u relativno kratkom vremenu u usporedbi s drugim državama predsjedateljicama koje su predsjedale prije Hrvatske, a čija smo iskustva proučili do najsitnijih detalja.

3. Kako se planirala organizacija predsjedanja u Vašem odjelu te koje su službe Vaših odjela sudjelovale u organizaciji?

ODGOVOR:

Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva vanjskih i europskih poslova, koju je VRH usvojila na sjednici održanoj 27. lipnja 2018. godine (NN 58/2018), ustrojeno je Tajništvo HR PRES-a kao samostalni sektor unutar MVEP-a. Tajništvo je bilo nadležno za : pripremu i predlaganje cjelovitog plana aktivnosti vezanih za organizacijske pripreme za Predsjedanje, pripremu i predlaganje organizacijske strukture Predsjedanja, analizu potrebe za izmjenama i dopunama pravnog okvira RH u kontekstu Predsjedanja i prijedloga odgovarajućih izmjena, koordinaciju pripreme i provedbe organizacijskih i logističkih aktivnosti, kao i informativno-komunikacijskih aktivnosti vezanih za Predsjedanje, sudjelovanje u izboru i organizaciji kulturnih aktivnosti tijekom Predsjedanja, koordinaciju pripreme i provedbe plana zapošljavanja službenika za potrebe Predsjedanja, koordinaciju izrade i provedbe plana osposobljavanja službenika i dužnosnika u tijelima državne uprave, pripremu i provedbu postupaka nabava za potrebe Predsjedanja itd.

Za navedene zadaće ustrojene su 4 službe : Služba za organizaciju i logistiku, Služba za ljudske resurse i osposobljavanje, Služba za komunikacije i kulturne aktivnosti i Služba za nabave. Ovim službama pomagala je u radu i Služba za financijsko planiranje, pripremu za izvršenje, kontrolu i izvješćivanje o proračunu predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem EU 2020 koja je bila locirana u Sektoru za financije i proračun MVE-a.

U Službi za financijsko planiranje, pripremu za izvršenje, kontrolu i izvješćivanje o proračunu predsjedanja RH Vijećem EU 2020. je prikupljala, objedinjavala i sistematizirala službene podatke vezano za provedbu i praćenje troškova Predsjedanja.

Poslove vezane za sadržajni aspekt HR PRES-a, uključujući koordinaciju pripreme Programa predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020., obavljala je Uprava za Europu MVEP-a u suradnji sa Stalnim predstavništvom Republike Hrvatske pri Europskoj uniji (u daljnjem tekstu: SP RH pri EU) u okviru strukture uspostavljene za Predsjedanje propisane Odlukom¹ VRH od 5. srpnja 2018. godine.

¹Odluka o uspostavi strukture za pripremu i provedbu Predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020, donesena na sjednici VRH 5. srpnja 2018. godine (NN 60/2018).

Uprava za Europu bila je zadužena za koordinaciju SP RH pri EU, ministarstava i ostalih tijela državne uprave u njihovom djelokrugu, kao i za komunikaciju s institucijama i tijelima EU-a te ostalim državama članicama.

S obzirom na povezanost događanja u Bruxellesu i Zagrebu, Kalendar HR PRES izradili su zajedno Uprava za Europu i Tajništvo HR PRES te SP RH pri EU. Također su izradili i popis predsjedatelja i zamjenika predsjedatelja pripremljenih tijela Vijeća EU.

4. Kakvi su bili dojmovi delegacija drugih država s kojima ste stupili u kontakt?

ODGOVOR:

U prva dva i pol mjeseca dok smo još održavali sastanke u živo dobili smo puno pohvala od izaslanstava koja su boravila u Hrvatskoj u prvom redu vezanih uz organizacijsko organizacijske aspekte, časnike za vezu, darove itd.

Nakon prelaska na online predsjedanje komplimenti su stizali na brzinu prilagodbe novim okolnostima budući da smo samo u nekoliko dana počeli održavati video konferencije kod kojih je samo u početku Bruxelles bio domaćin, a kasnije smo hostanje preuzeli u Zagrebu i omogućili paralelno održavanje video konferencije. Također je pohvaljena aktualnost tema koje smo obrađivali i predlagali na online konferencijama.

Predsjednica i povjerenici nove Europske komisije koja je posjetila Zagreb bili su posebno oduševljeni svečanim koncertom u HNK kojim smo obilježili početak predsjedanja.

5. Je li se predsjedanje prije epidemije odvijalo u planiranom smjeru po već postavljenim kriterijima ostalih država?

ODGOVOR:

Sve što se organiziralo prije epidemije odrađeno je uz poštivanje svih uspostavljenih standarda europskih institucija i prethodnih predsjedateljice. Pri tome smo u cijelosti poštivali prihvaćeni Kalendar događanja u RH s tim da treba naglasiti da smo održali i neplanirani formalni sastanak Vijeća za vanjske poslove u formatu ministara vanjskih poslova. To je po prvi puta u povijesti da se ovaj sastanak organizirao izvan Bruxellesa.

6. Što se sve promijenilo u Vašem odjelu kada je nastupila epidemija COVID-19?

ODGOVOR:

U Tajništvu HR PRES nije se puno toga promijenilo osim što smo napravili preraspodjelu poslova na način da smo pojačali tim koji je bio zadužen za održavanje video konferencija.

Također smo intenzivirali komunikacijske aktivnosti na način da smo povećali broj postova na društvenim mrežama budući da smo uočili da se nakon izbijanja pandemije povećao broj pratitelja i to posebno na Twitter i Instagramu .

7. Kako je po Vašem mišljenju funkcioniralo online predsjedanje i kako se Vaš odjel prilagodio iznenadnim promjenama? Koliko su se često održavali sastanci online putem?

ODGOVOR:

Ukupno smo održali 115 video konferencija od kojih je 66 bilo na ministarskoj i višoj razini. Dakle u tom smislu smo održali više visokih konferencija od planiranih. Samo u nekoliko dana smo nabavili potrebnu opremu i licence i počeli održavati video konferencije. Upravo smo radi brzine reakcije, a i obrađivanja tema aktualnih oko situacije u svezi COVID-a dobili nepodijeljene pohvale drugih članica EU.

Konferencije su se održavale svaki tjedan, ponekad i dvije dnevno i većina je održana u NSK.

8. Smatrate li da je iznenadna pojava epidemije COVID-19 znatno utjecala na cijeli proces predsjedanja? Smatrate li da se kvaliteta predsjedanja narušila time što se predsjedanje nije moglo provesti do kraja po dugoplaniranom protokolu?

ODGOVOR:

Pojava pandemije je svakako utjecala na tijek HR PRES budući da se svi planirani sastanci u živo nisu mogli održati. Od planiranih 30 sastanaka A razine (visoka razina), 140 sastanaka B razine (ekspertna razina) i 4 sastanka C razine, parlamentarne dimenzije održano je u živo 8 sastanaka A razine, 21 sastanak B razine i 2 sastanka C razine.

No, s druge strane održano je puno više on line konferencija A razine, čime je predsjedanje dobilo jednu novu dimenziju. Ne treba zaboraviti da smo prva država predsjedateljica koja je standardni način predsjedanja promijenila u on line i to je ta nova kvaliteta predsjedanja koja je uspostavila nove standarde za neke slične buduće slučajeve.

9. Je li po Vašem mišljenju dugoplanirano predsjedanje Republike Hrvatske doživjelo zasluženu medijsku i međunarodnu pažnju ili je zbog utjecaja epidemije palo u drugi plan?

ODGOVOR:

Pa problem pandemije je s razlogom bio toliko dominantan u medijima da je predsjedanje stavljeno u drugi plan. Možda domaća javnost nije bila niti svjesna koliko je Hrvatska odigrala važnu ulogu za vrijeme svog predsjedanja i koliko je toga promijenila u ustaljenom radu europskih institucija. No, možda će protekom vremena to ipak biti prepoznato ne samo u međunaordnoj javnosti nego i domaćoj.

10. Koja je po Vašem mišljenju ocjena predsjedanja Republike Hrvatske od strane EU aktera, od strane hrvatske vlasti kao i hrvatske oporbe i medija?

ODGOVOR:

Mislím da sam to već odgovorio. Možemo ipak zaključiti da smo najveće pohvale dobili od drugih država članica EU i europskih institucija koje su bile uključene izravno u aktivnosti predsjedanja te su mogle i procijeniti što je sve i kako napravljeno.

Prilog 2.- Intervju s voditeljom za sigurnosne prethodnice i koordinaciju pri Upravi za posebne poslove sigurnosti, g. Nenadom Mlinarićem

1. Republika Hrvatska kao nova članica

Kakva su bila Vaša očekivanja od prvog predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije? Što ste očekivali da će biti ostvareno, a koji su bili problemi i kritike tijekom priprema za predsjedanje?

ODGOVOR:

Naravno da smo imali velika očekivanja od predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske Unije. Vezano uz poslove osiguranja šticećenih objekata i prostora, realno, nismo imali prilike ostvariti sve ciljeve i planirane aktivnosti budući da smo predsjedali u jeku epidemije COVID-19. Problemi i kritike tijekom priprema ostali su u drugom planu, iz gore navedenog razloga.

2. Smatrate li da smo bili dovoljno pripremljeni za cijeli proces predsjedanja i jesmo li zadovoljili kriterije u usporedbi s državama koje su prethodno predsjedale?

ODGOVOR:

Što se tiče djelokruga rada Uprave za posebne poslove sigurnosti, pripreme su trajale cijelu prethodnu i tekuću godinu, bez obzira na konstantnu obuku i pripreme policijskih službenika kroz razne vidove edukacija, tečajeva, a u krajnjoj liniji i pojačanoj obuci svih koji su angažirani na zadaćama koje su se provele, odnosno trebale su biti provedene. Kriterije smo svakako zadovoljili, obzirom da smo se ne samo maksimalno pripremali, nego smo u obzir uzeli i način provođenja mjera država koje su prethodno predsjedale.

3. Kako se planirala organizacija predsjedanja u Vašem odjelu te koje su službe Vaših odjela sudjelovale u organizaciji?

ODGOVOR:

Organizacija se planirala u svim segmentima koji su dio naše Uprave, kao i sve (3) naše Službe. Također se uspostavila kvalitetna i permanentna suradnja sa ostalim službama koje su bile, odnosno trebale biti angažirane, a također su stavljene na raspolaganje i u stanje pripravnosti sve možebitno potrebne ustrojstvene jedinice čije je sudjelovanje bilo neophodno za što kvalitetnije izvršenje službenih zadaća.

4. Je li se predsjedanje prije epidemije odvijalo u planiranom smjeru po već postavljanim kriterijima ostalih država?

ODGOVOR:

Predsjedanje prije epidemije odvijalo se točno prema planiranim smjernicama, bez bilo kakvih neplaniranih događanja i situacija, koje nisu bile predviđene u pripremnom periodu.

5. Što se sve promijenilo u Vašem odjelu kada je nastupila epidemija COVID-19?

ODGOVOR:

Nakon epidemije, Odjel je prešao na funkcioniranje sukladno smjernicama Stožera, odnosno sukladno novonastalim okolnostima zadaće se izvršavaju na što primjereniji način kako bi se zaštitili policijski službenici koji svojim radom u takvim uvjetima svakodnevno dokazuju svoju spremnost za izvršenje i najzahtjevnijih zadaća, što se vidi iz rezultata koji pokazuju kako štíćene osobe mogu bez smetnji obavljati svoje poslove.

6. Kako je po Vašem mišljenju funkcioniralo online predsjedanje i kako se Vaš odjel prilagodio iznenadnim promjenama?

ODGOVOR:

Obzirom da je ovakva situacija, odnosno epidemija uzrokovala da se po prvi puta svi poslovi odraduju na način koji iziskuje promjene i sasvim drugačiji angažman svih učesnika, mislim da se ne samo naš odjel, već i svi ostali odlično i u vrlo kratkom roku prilagodio novonastalim okolnostima.

7. Kakva bi bila Vaša ilustracija problema predsjedanja u vrijeme epidemije?

ODGOVOR:

Obzirom na situaciju koju nitko nije mogao predvidjeti i na ograničenost tehničkih sredstava, problemi su rješavani zaista u vrlo kratkom vremenu i na način da je sve moglo funkcionirati „u hodu“.

8. *Smatrate li da je iznenadna pojava epidemije COVID-19 znatno utjecala na cijeli proces predsjedanja? Smatrate li da se kvaliteta predsjedanja narušila time što se predsjedanje nije moglo provesti do kraja po dugoplaniranom protokolu?*

ODGOVOR:

Iznenadna pojava epidemije COVID-19 utjecala je na svjetsku ekonomiju, na puno više stvari, pa samim time i na cijeli proces predsjedanja. No, predsjedanje je odrađeno na najbolji mogući način i vrlo kvalitetno, obzirom na okolnosti s kojima su se svi učesnici susreli po prvi puta.

9. *Je li po Vašem mišljenju dugoplanirano predsjedanje Republike Hrvatske doživjelo zasluženu medijsku i međunarodnu pažnju ili je zbog utjecaja epidemije palo u drugi plan?*

ODGOVOR:

Medijska i međunarodna pažnja je u svakom slučaju jednim dijelom bila više usmjerena na pojavu epidemije, ali predsjedanje je imalo očekivano medijsko praćenje jer su okolnosti, takve kakve jesu, morale dobiti svoj dio i svoj prostor u izvješćivanju.

10. *Koja je po Vašem mišljenju ocjena predsjedanja Republike Hrvatske od strane EU aktera, od strane hrvatske vlasti kao i hrvatske oporbe i medija?*

ODGOVOR:

Obzirom na financijska sredstva koja su od strane EU isplaćena Republici Hrvatskoj, bilo bi bespredmetno raspravljati o bilo kakvom negativnom ocjenjivanju od strane bilo koga.

Prilog 3.- Intervju s koordinatorom aerodromske aktivnosti (Airport Duty Manager), g. Dragutinom Škrlecom i s rukovoditeljicom službe korporativnih i internih komunikacija, gđa. Lidiom Capković Martinek pri protokolu Međunarodne zračne luke Zagreb

1. Republika Hrvatska kao nova članica

Kakva su bila Vaša očekivanja od prvog predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem Europske unije? Što ste očekivali da će biti ostvareno, a koji su bili problemi i kritike tijekom priprema za predsjedanje?

ODGOVOR:

VELIKA! Ali ne u smislu velikih i povijesnih odluka za Europsku uniju nego kao našu priliku, pa i obavezu, da kao najmlađa članica pokažemo da mi to možemo i da se na nas treba **i mora** računati.

2. Smatrate li da smo bili dovoljno pripremljeni za cijeli proces predsjedanja i jesmo li zadovoljili kriterije u usporedbi s državama koje su prethodno predsjedale?

ODGOVOR:

Smatram da smo kriterije svakako zadovoljili. Imao sam osjećaj da je u toku priprema odnos organizacija/improvizacija bolji nego što je to inače kod nas, iako bih volio da to u budućnosti bude još više u korist organizacije.

3. Kako se planirala organizacija predsjedanja u Vašem odjelu te koje su službe Vaših odjela sudjelovale u organizaciji?

ODGOVOR:

Pripreme su krenule otprilike godinu dana prije početka predsjedanja. Od uređenja i prilagodbe infrastrukture (VIP salon, terminal Generalne avijacije, dodatni punktovi za sigurnosnu kontrolu i kontrolu putovnica...) do zapošljavanja i obučavanja dodatnih zaposlenika za potrebe protokola.

U organizaciji su sudjelovale praktično sve službe pa ću kao ilustraciju spomenuti samo neke: služba generalne avijacije, komercijale, odnosa s javnošću, TDM-ovi sa asistentima, ADM-ovi, naši zakupci BTA Hrvatska u snabdjevanju hranom i pićem...

4. Je li se predsjedanje prije epidemije odvijalo u planiranom smjeru po već postavljenim kriterijima ostalih država?

ODGOVOR:

Mislim da jest iako nemam pravi uvid u već postavljene kriterije ostalih država.

5. Što se sve promijenilo u Vašem odjelu kada je nastupila epidemija COVID-19?

ODGOVOR:

SVE, jer nastupom epidemije su aktivnosti na Zračnoj luci, vezane uz predsjedanje jednostavno prestale.

6. Kako je po Vašem mišljenju funkcioniralo online predsjedanje i kako se Vaš odjel prilagodio iznenadnim promjenama?

ODGOVOR:

Mislim da je funkcioniralo dobro, a mi se u Zračnoj luci nismo morali prilagođavati jer kod nas na žalost nije ni bilo aktivnosti vezanih uz predsjedanje nakon pojave epidemije.

7. Smatrate li da je iznenadna pojava epidemije COVID-19 znatno utjecala na cijeli proces predsjedanja? Smatrate li da se kvaliteta predsjedanja narušila time što se predsjedanje nije moglo provesti do kraja po dugoplaniranom protokolu?

ODGOVOR:

Svakako je utjecala na proces, a vjerojatno i narušila kvalitetu jer je dugoplanirani protokol naprasno prekinut i ušli smo u period prisilne improvizacije gdje je teško mjeriti kvalitetu u uvjetima koji nisu postojali nikad prije.

8. Je li po Vašem mišljenju dugoplanirano predsjedanje Republike Hrvatske doživjelo zasluženu medijsku i međunarodnu pažnju ili je zbog utjecaja epidemije palo u drugi plan?

ODGOVOR:

Iako mi je donekle razumljivo da je u novonastaloj i po mnogočemu jedinstvenoj situaciji fokus bio na materiji, a ne na medijskoj prezentaciji, mislim da je medijska strategija zakazala do mjere da bi mogli zaključiti da je nije ni bilo nakon pojave epidemije.

9. Koja je po Vašem mišljenju ocjena predsjedanja Republike Hrvatske od strane EU aktera, od strane hrvatske vlasti kao i hrvatske oporbe i medija?

ODGOVOR:

Prema dostupnome, ocjene svih aktera su uglavnom dobre.